

Til lovforslag nr. L 130. Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 3. marts 2000

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om almen voksenuddannelse og lov om kursus til højere forberedelseksamen og om studieforberevende enkeltfagsundervisning for voksne m.v.

(Udbud og centerstruktur, økonomistyring af voksenuddannelsescentre, deltagerbetaling m.v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til undervisningsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Forstanderforeningen,
Gug-Kjeldsen, P., Nakskov,
Gymnasieskolernes Lærerforening,
Jensen, Peter V. Højgaard, Svenstrup og
Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere.

Der er af undervisningsministeren stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Undervisningsministeren har over for udvalget oplyst, at det med henblik på at finde en enklere administrativ ordning har været undersøgt, om det ville være muligt at fritage de grupper af kursister, som højst sandsynligt vil afslutte med en fuld enkeltfags-hf eller enkeltfagsstudentereksamen (herunder en fagkombination, der kræves ved optagelse til videregående uddannelser), for deltagerbetaling allerede fra studiestart. Der har her især været tænkt på kursister, der på baggrund af et ugentligt timetal på mindst 23 timer modtager statens uddannelsesstøtte (SU) og dermed er berettiget til at få et supplerende stipendium på op til 85 pct. af deltagerbetalingen. Ligeledes har det været overvejet, om VUS-modtagere, der efter ikrafttrædelse af en ændring af VUS-bekendtgørelsen vil kunne få op til 100

pct. dækning af udgiften til deltagerbetalingen ved avu- og hf-undervisningen, kunne fritages.

Der har imidlertid vist sig en række problemer i forbindelse med at fritage sådanne kursistgrupper for deltagerbetaling fra studiestart. I flere tilfælde vil der være tale om kursister, som viser sig senere ikke at opfylde betingelserne, f.eks. fordi de falder fra undervejs eller overgår til deltidstudium og dermed ikke længere er SU-berettigede, eller fordi det efterfølgende viser sig ved en indtægtskontrol, at de ikke har været SU-berettigede i perioden, så SU'en skal betales tilbage. Endvidere er det en komplikation, at et fuldtidsstudium kan sammensættes af elementer, der berettiger til tilbagebetaling, og elementer, der ikke gør det. Det forekommer f.eks., at de samme kursister læser hf-enkeltfag og avu-fag samtidig, eller at en kombination af hf-enkeltfag består af både hf-fag, der indgår i en adgangsgivende eksamen eller fagpakke, og andre hf-enkeltfag, der ikke indgår og derfor ikke berettiger til tilbagebetaling.

Det har således ikke vist sig muligt at finde en retfærdig og konsistent løsning, der kunne udskille en bestemt gruppe af kursister til fritagelse for deltagerbetaling allerede ved starten af undervisningen. På den baggrund er det oprindelige forslag fastholdt, så kursister, der gennemfører en hel adgangsgivende eksamen eller fagkombination, først har ret til at få tilbagebetalt deltagerbetalingen efter gennemført eksamen.

Undervisningsministeren har tillige tilkendegivet over for udvalget, at bemyndigelsen i den foreslåede § 4, stk. 2, i lov om almen voksenuddannelse (lovforslagets § 1, nr. 5) alene tænkes anvendt i de tilfælde, hvor fagrækken udvides med nye fag. I forbindelse med en sådan eventuel udvidelse af fagrækken vil der skulle tages stilling til, om faget skal betragtes som et centralt grundfag, eller om det skal være omfattet af deltagerbetalingen. En udvidelse af fagrækken med nye fag vil forudsætte en bekendtgørelsesændring, der udsendes til forudgående høring på sædvanlig vis.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Socialistisk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisningsministeren stillede ændringsforslag.

Et mindretal inden for flertallet (Dansk Folkepartis medlem af udvalget) er generelt modstander af amterne og er af den opfattelse, at de bør nedlægges. Men da dette lovforslag efter mindretallets opfattelse vil give en bedre økonomisk styring på VUC-centrene, kan mindretallet støtte forslaget.

Igennem længere tid har det vist sig, at det gennem VUC-uddannelserne har været en god idé at tage f.eks. en efteruddannelse, men det er vigtigt, at der bliver oprettet et fornuftigt økonomisk styringsinstrument. Dette finder mindretallet delvis opnået med dette lovforslag.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling, men vil stemme for de af undervisningsministeren stillede ændringsforslag.

En del af mindretallet (Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget) finder det dybt beklageligt, at et flertal i Folketinget med regeringen i spidsen bryder med det hidtidige princip om, at en 12-13-årig grunduddannelse skal være fritaget for brugerbetaling. Dette uanset, om der er tale om ungdomsuddannelse eller om voksenuddannelse.

Socialistisk Folkeparti har konstateret, at brugerbetalingen er indført som en opfølgning på aftalen mellem regeringen og Amtsrådsforeningen af 11. juni 1999 om amternes økonomi i 2000. Socialistisk Folkeparti finder det yderst

beklageligt, at forhandlingerne med Amtsrådsforeningen på denne måde bruges til at føre uddannelsespolitik. Yderst beklageligt, fordi de kommunale forhandlinger på denne måde kommer til at optræde som en slags førstekammer, men uden offentlighedens opmærksomhed, hvilket set ud fra en demokratisk synsvinkel er meget problematisk. Yderst beklageligt, fordi tilgangen til de politiske spørgsmål under forhandlingerne med Amtsrådsforeningen først og fremmest sker ud fra en økonomisk tilgang og ikke ud fra en uddannelsespolitisk tilgang.

Blandt andet fordi beslutningen om brugerbetalingen blev truffet under disse forhandlinger, har Socialistisk Folkeparti måttet konstatere, at det har været helt umuligt at ændre i lovforslaget. Socialistisk Folkeparti finder det yderst beklageligt, at nogle få eksempler på, at veluddannede også tager enkelte fag på VUC, bliver brugt som begrundelse for at indføre brugerbetaling på alle fag, der defineres som ikke centrale fag. Havde det været denne mulighed, man ville afskaffe, kunne man have indført brugerbetaling for de mennesker, der i forvejen har en gymnasial uddannelse. Men det har åbenbart ikke været det, man var interesseret i, hvilket betyder, at der nu indføres en brugerbetaling, der også rammer kortuddannede, f.eks. ved fag som edb på avuniveau og psykologi på hf-niveau.

Endelig medfører lovforslaget utrolig meget administration, hvilket kan løbe op i ganske mange kroner, bl.a. set i forhold til det beløb, som det er meningen forslaget skal spare amterne for.

En anden del af mindretallet (Enhedslistens medlem af udvalget) er stærk modstander af den brugerbetaling på visse fag på VUC, som nu gennemføres. Brugerbetaling på omkring 1.000 kr. pr. fag på de fag, der ikke er centrale grundfag, bryder med et grundlæggende uddannelsespolitisk princip om den lige ret for alle til 12 års skolegang. For at spare ca. 50 mio. kr. skal kortuddannede voksne nu betale for fag, som Folketingets flertal definerer som »ikke centrale grundfag«. Det vil betyde, at kortuddannede skræmmes fra at tage visse fag på VUC, og det er i stik modstrid med regeringens egne ord om at opprioritere de kortuddannede samt et grundlæggende basalt velfærdsprincip om lige adgang til gratis uddannelse for alle.

Bet. o. lovf. vedr. almen voksenuddannelse m.v.

Ændringsforslag

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 1

1) Efter nr. 11 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 9, stk. 2, og i § 13, stk. 1, ændres »§ 12, stk. 2« til: »§ 12, stk. 3«.

Til § 2

2) Efter nr. 3 indsættes som nye numre:

»01. I § 20, stk. 4, ændres »§ 19, stk. 1, nr. 6« til: »§ 19, stk. 1, nr. 7«.

02. I § 25, stk. 1, ændres »§ 19, stk. 1, nr. 1, 3, 4, 5 og 6« til: »§ 19, stk. 1, nr. 1 og nr. 3-7«.

3) Efter nr. 6 indsættes som nyt nummer:

»03. I § 29, stk. 5, som bliver stk. 7, ændres »stk. 3 og 4« til: »stk. 5 og 6«, i § 29, stk. 6, som bliver stk. 8, og i § 29, stk. 8, som bliver stk. 10, ændres »stk. 7« til: »stk. 9«.

4) Efter nr. 8 indsættes som nyt nummer:

»04. I § 29 a ændres »§ 29, stk. 7« til: »§ 29, stk. 9«.

Bemærkninger

Til nr. 1-4

Ændringsforslagene er konsekvensændringer som følge af lovforslaget. Ved en fejl blev de nødvendige konsekvensændringer ikke medtaget i det fremsatte lovforslag.

Hans Peter Baadsgaard (S) fmd. Peder Sass (S) Jeppe Kofod (S) Frode Sørensen (S)

Carsten Hansen (S) Aage Frandsen (SF) Susanne Clemensen (CD) Henrik Svane (RV)

Søren Kolstrup (EL) Ulrik Kragh (V) Hanne Severinsen (V) Else Winther Andersen (V)

Karen Rønde (V) Brian Mikkelsen (KF) Knud Erik Kirkegaard (KF) Christian H. Hansen (DF)

Tove Videbæk (KRF)

Frihed 2000 havde ikke medlemmer i udvalget.